

BRUKS- ANVISNINGEN

NR 26 - JULI 2015

Medlemsblad från Åkers Hembygdsförening

www.akershembygd.se

FOTO: LARS HOLMBERG

Midsommar 2015

Traditionsenligt midsommarfirande blev det detta kyliga år där täckjackorna inte var ett ovanligt inslag. Vädret började lite trögt runt kl. 13.00 men vart efter vädret blev bättre strömmade besökarna till rejält och uppskattades till 400 personer när firandet gasade på som bäst. Kaffe och korv serverades, liksom gratis glass till alla barn.

Se fler bilder på nästa uppslag

>>>

Lekledaren Pehr Bengtsson manar på de unga i äggtävlingen. Bengtsson förordade även flitigt bland annat säckhoppning under midsommaraftonen.

FOTO: LARS HOLMBERG

Kalle Rapp höll ställningarna från scenen med sitt dragspel. Även Carl Thurez spelade.

Vad vore ett midsommarfirande i Engelska parken utan ÅIF:s profiler som säljer lotter och snurrar sitt chokladhjul. Sven-Åke Högvist och Jan-Erik Jansson servade besökarna.

Pyntandet av stängan är kul. Här buntar Ann-Britt Rojek blomster för att sno fast.

Släktingar i Afrika?

Harry Lindblad bjuder oss här på en skröna om svarvaren August Gustafsson från Riby och hans dråpliga besök hos läkaren i Mariefred.

Erik August Gustafsson född 1871 i Gustafslund, Riby, även kallat Hultet. August gick under sin levnad under namnet ”August i Hultet” respektive Täby eller baracken, ställen han hade bott på. August var ungtung. Han var låghalt och enögd, dessutom hade han ett lyte, han var som man sa på den tiden harmynt. En mycket snäll och rolig person, men ibland var det svårt att höra vad han sa.

August var svarvare i mekaniska verkstaden. Johnny Olsson som efter att han slutade skolan var springpojke i verkstaden, har berättat att han fick gå till

konsum som låg nära och köpa snus åt August.

– Varje gång fick jag en extra slant för att köpa en ”holländare”, det var en bulle av hoppresade kaksmulor, den kostade nästan mera än snuset.

Vid ett tillfälle gjorde August illa sig i en fot under arbetet och fick rådet att uppsöka sjukstugan i Mariefred. Vid den här tiden var det dåligt med tvättmöjligheter på arbetet, men August försökte tvätta den onda foten så gott det gick, innan han tog tåget till Mariefred. Tar sig upp till sjukstugan och kommer in till doktorn som undersöker den onda foten. Det såg

inte bra ut så han ber August att få titta på den andra foten också.

– Är det nödvändigt? undrar August och tar av sig den andra strumpan.

Doktorn tittar storögt på fötterna och frågar:

– Har August släkt i Afrika?

Det blir så att August kom att läggas in på sjukstugan för vård, men först så måste han bada. Ett biträde visar in honom till ett rum med badkar som nu fylls med varmt vatten. August får order att klä av sej och sätta sej i badkaret och vänta. Det här var nytt för August, som satt i vattnet och såg sej omkring på alla nymodigheter.

Från taket hängde ett handtag i en kedja. August tog i handtaget och drog, det sa plupp sen rann allt vatten ur karet. Där satt August på botten och titta sej runt när biträdet kom in och sa:

– Vad har ni gjort karl!

Då svarar August med sin sneda mun:

– Jag drog i snöret och vattnet rann ut!

– Va säjer ni människa, sjung ut!

Då tar August ton och sjunger på en egen melodi samma ord:

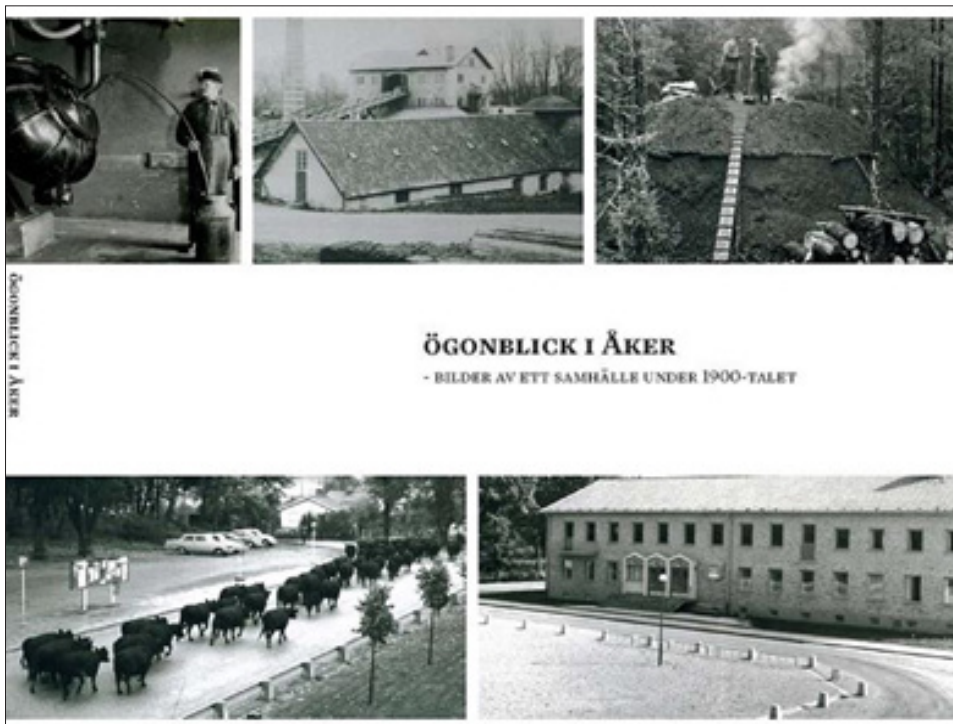
– ”jag drog i snöret och vattnet rann uut!”

Melodi???

August Gustafsson dog 24 december 1947.

Gravstenen är nu borttagen.

Harry Lindblad, februari 2014

Ny upplaga av Ögonblick i Åker finns att köpa nu!

Första upplagan sålde slut i ett nafs. Finns att köpa på museet, brukarkivet och affären i stationshuset – Perrongen (öppet tisdag-lördag 11–18). Priset för ej medlem är 150 kronor. Där finns även ljusstaken “Den blommande kanonen” att köpa.

ÖGONBLICK I ÅKER

Teaterspelande barn 1928 i Styckebrukets skola (nuvarande församlingshemmet). De fem skådespelarna framför skolteaterstycket *Hans i buren* och medverkande är från vänster Maj Rist, Sture Loberg, Doris Lindqvist, Karl Uno Hellgren och Margit Ålander. Fotografen är okänd men troligtvis Calle-Grafen.

Har du en bild som berättar något om en händelse i Åker, ett ögonblick, från 20-talet eller 80-talet eller 50-talet eller när som helst? Tveka inte, skicka in den till oss och berätta!

Vill du skriva i Bruksanvisningen?

Vi tar gärna emot texter om Åkers hembygd. Har du bilder som kan vara intressanta för andra? Skicka gärna in dem med några textrader!

Skicka bidragen till någon i redaktionsrådet:

Sten Hellgren; sten.hellgren@home.se

Tomas Larsson; larssont@willis.com

Ylva Binder; ylva.binder@yahoo.com

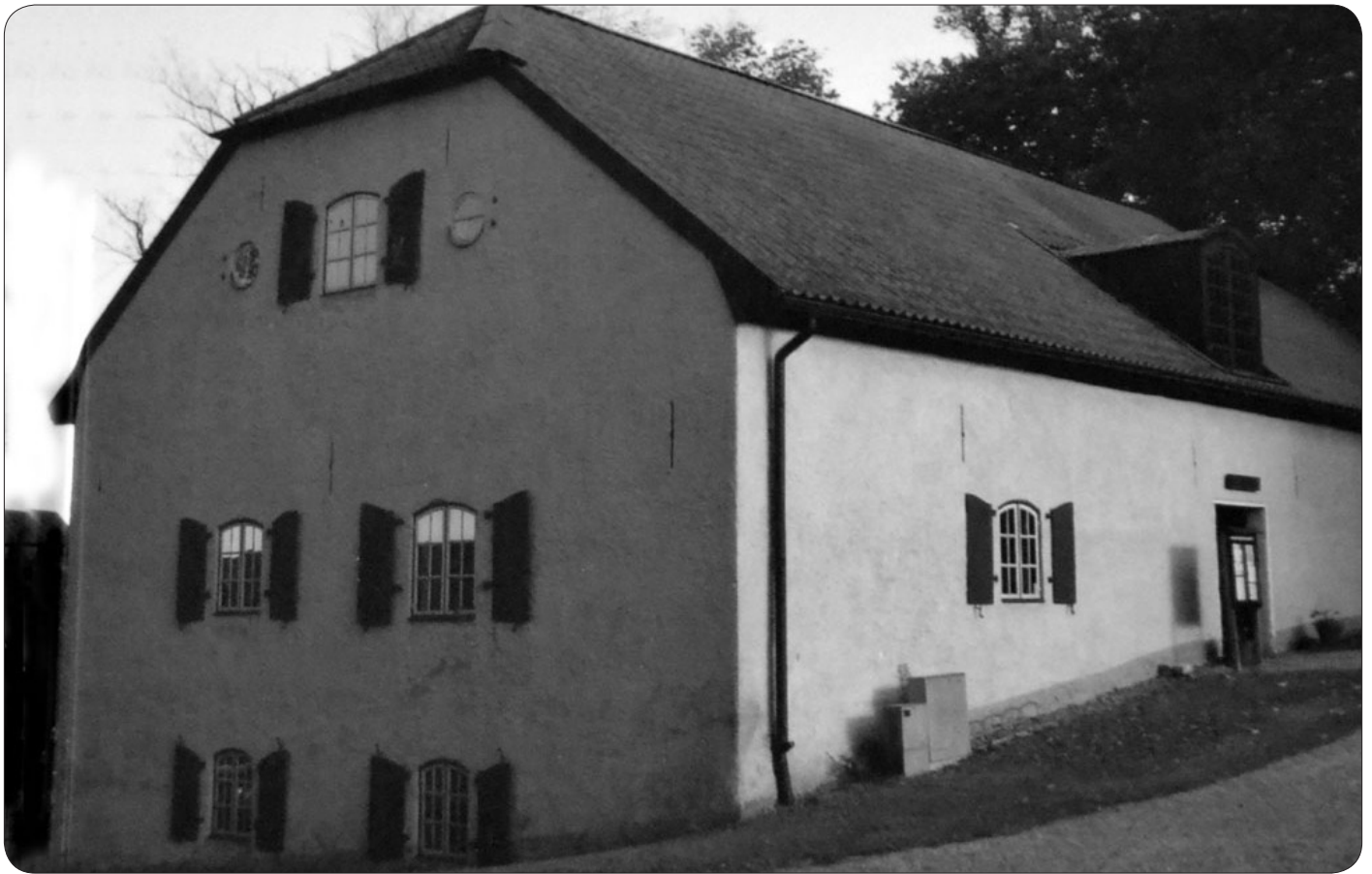

FOTO: PEHR BENGSSON

Berg & Järn på museet

Storslagen vandringsutställning om sörmländsk järnproduktion

Akers museum visar just nu specialutställningen Berg & Järn och hela juli håller museet öppet onsdag till söndag varje vecka. Öppettiden är alltid klockan 13 till 16. Utställningen Berg & Järn är producerad av Torbjörn Andersson från Nyköping och handlar om alla de sörmländska järnbruken från medeltid till våra dagar.

Totalt visas runt 30 planscher med foton och korta berättande texter om detta. Utställningen har tidigare visats i Nyköping

och denna säsong har Åkers hembygdsföreningen lyckats få låna den. Berg & Järn visas till september då den monteras ner.

Förutom järnbruk i Sörmland visas även en separat monter just nu med miniatyrer av Åkerskanoner och mörsare tillverkade av Tage Karlsson i Åkers styckebruk. Kanonerna är mycket lika sina förlagor och går till och med att skjuta salut med. Det finns även möjlighet att köpa dessa kanoner av Tage Karlsson.

Pehr Bengtsson

Högmässa i Motstugan

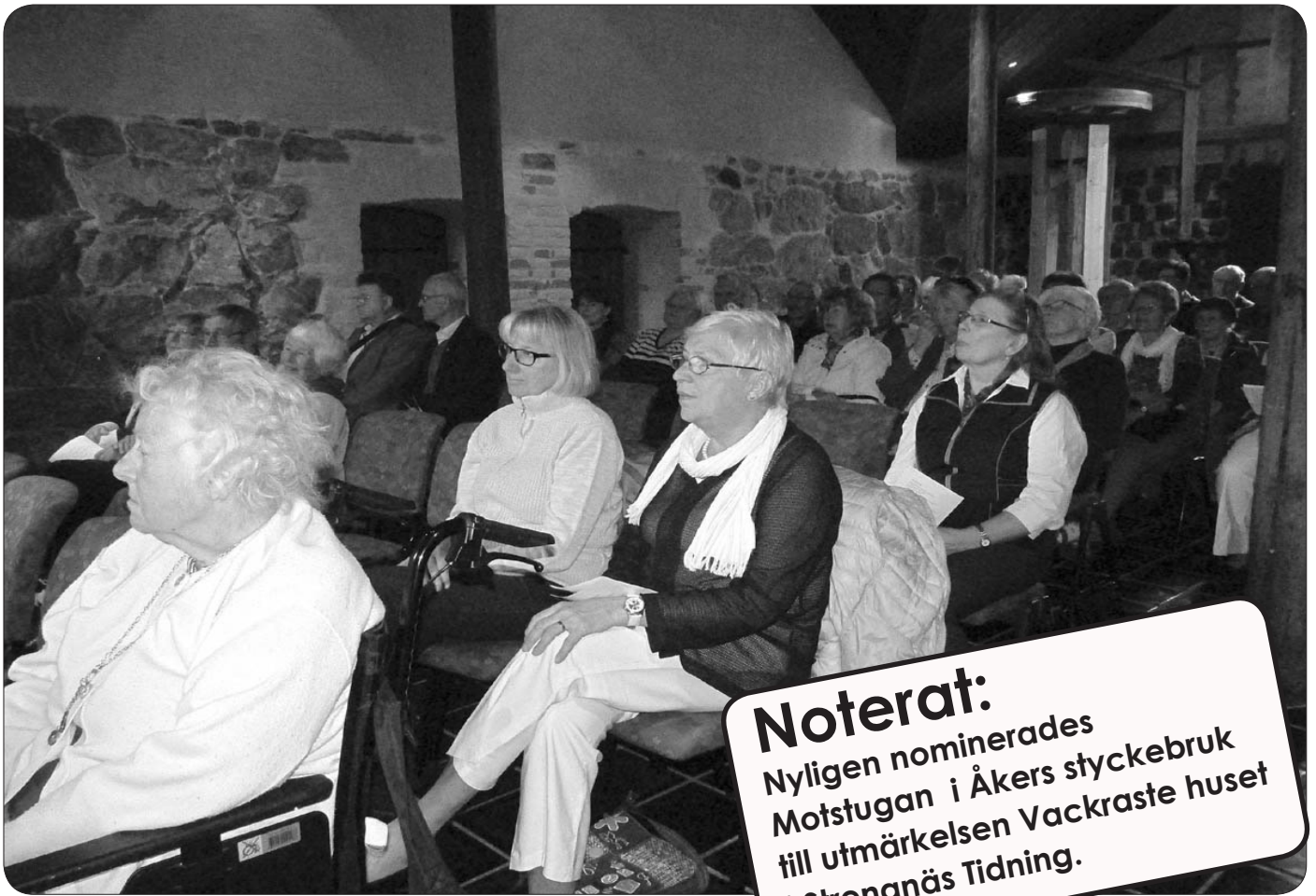

Predikan i masugnen är en lång tradition som inte hade för avsikt att brytas i år heller. 55 arma själar behagade besöka Motstugan i Styckebruket för en stillsam och fin sammankomst på Kristi himmelfärdsdagen som inföll den 14 maj i år.

Efter gudstjänsten bjöds det givetvis på kyrkkaffe.

Bakgrunden till masugnspredikan är följande: Förr när masugnen var i bruk gick den inte att stänga av direkt och följaktligen kunde inte bruksarbetarna komma ifrån till högmässan i Åkers kyrka flera kilometer bort. Därför hölls högmässan för dessa istället på bruket där de arbetade. Kyrkan kom alltså till arbetarna istället för tvärtom.

**Foto: Lars Holmberg
Text: Sten Hellgren**

Noterat:
Nyligen nominerades
Motstugan i Åkers styckebruk
till utmärkelsen Vackraste huset
i Strengnäs Tidning.

Fullsatt i Motstugan. 55 personer lyssnade till predikan.

Stormigt Valborg lockade 400

Roger Granath anförde det välfyllda fackeltåget till Engelska Parken där årets brasa tändes trots blåsig väder. Cirka 400 besökare kom till parken.

FOTO: LARS HOLMBERG

FOTO: CHRISTER STÅHL

Regnig kyrkogårdsvandring lockade fåtal

Endast 16 tappra kyrkogårdsentusiaster vågade sig ut i rusket när hembygdsföreningen arrangerade kyrkogårdsvandringen vid Åkers kyrka den 19 maj när det var ovanligt kallt. Christer Ståhl och Evert Lidén är arrangörer och utlovar nu ytterligare en vandring den 1 september klockan 18 (reservation för ändrad tid) med gott hopp om betydligt trivsammare väderlek. Kyrkogårdsvandringen är ett återkommande och ofta uppskattat inslag i hembygdsföreningens verksamhet. Där får man lära sig mer om vilka människor som döljer sig bakom namnen på gravarna och det historiska underlaget och valet av personer hämtas ur bruksarkivet.

Museivärdar sökes

Nu söker Åkers hembygds- och bruksmuseum fler värdar. Du som är intresserad av mötet med människor, kulturhistoria och hembygden passar bra som värd för museet.

Utbildning får du av oss. **Planerad start är september 2015.**

Kontaktpersoner är:

Pehr Bengtsson, 0159-300 57, 070-589 53 04, ps.bengtsson@telia.com

Sten Hellgren, 0152-194 20, 072-229 73 17, sten.hellgren@home.se

Ordförande har ordet

■ Ylva Binder

Härliga sommark dagar och ljusa nätter står framför oss – med semesterfirande att se fram emot.

Vill enbart ta ett ögonblick av Er tid och se tillbaka på vår härliga bruksanda. Även med lite kyla och regn lyckades vi ta oss till Engelska Parken till midsommar och fira tillsammans.

Åker har alltid varit uppbyggt på denna härliga stämning av gemenskap. Alla hjälpte till att bygga simhall och ishall, många äldre har varit tränare antingen för hockeyn eller fotbollen. Åker är en liten ort med stort hjärta och stort engagemang.

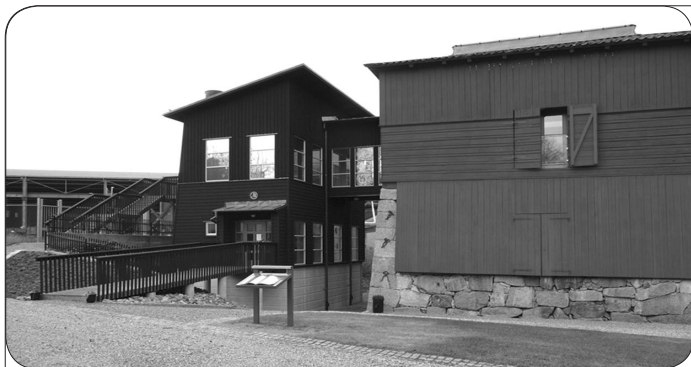
Jag vill slå ett extra slag för detta och allra helst välkomna nyinflyttade och de som kanske inte ännu känner sig hemma i Åker att ta del.

Kontakta oss gärna, hjälp gärna till om det är något som intresserar Er eller helt enkelt ta kontakt och fråga oss om det är något Ni undrar över. Vi lever i en otroligt rik ort på både natur och historik – och om det finns ett ställe med kunskap så sitter den i styrelsen och via alla våra medlemmar av Hembygdsföreningen. En förening som gärna bjuder in och välkomnar nya idéer och medlemmar.

Bifogat ser Ni vårt program inför höst och vinter – Vi hoppas att få se lite nya ansikten och se till att vår bruksanda fortsätter i samma stil som den gjort i många år redan. ■

- Bruksnotiser -

Bruksarkivet är en "guldgruva" för släktforskare med anknytning till Åkers styckebruk och intresserade av teknikhistoria.

Öppet i Bruksarkivet:

Öppettider säsongen 2015

18 juli kl. 13-16

25 juli kl. 13-16

13 september Kulturarvsdagen
på temat "Järnet byggde landet"
öppet kl. 13-16

Det händer höst och vinter i Åkers Hembygdsförening

1/9 Kyrkogårdsvandring

Repris på vårens vandring. Samling kl 18.00 vid Åkers kyrka för en intressant rundvandring med guiderna Evert och Christer.

5/9 Hembygdens Dag

Ett samarrangemang med övriga hembygdsföreningar i kommunen. Öppet i museet och arkivet. Fri entré museet och 20 kr/person i entréavgift för Arkivet. Öppettider är 13-16.

Dessutom genomförs en guddad tur i Åkers utemiljöer om byggnader och Engelska Parken under Evert Lidéns ledning, Starttid är kl. 14.00 utanför museet.

13/9 Kulturarvsdagen 2015

Sverigetemat för 2015 är "Människans verk och värv" och för vår del handlar temat om "Järnet byggde landet". Vi har museet och arkivet öppet mellan 13-16. Fri entré på Museet och 20 kr/person i entréavgift Arkivet.

23/10 Vägörensprojektet Pink Your Drink på Folkets hus

Kom och lyssna på hur man bygger en Cocktail. Start kl 19.00 och filmvisning ca 20.30. Kvällens ciceron är hembygdsföreningens ordf. Ylva Binder.

7/11 Temautställning Arkivet – Arkivens dag

Utställningen handlar om "Åker växer – om bostadsbyggande i Åker under 1900 talet" Vi får svar på frågor som Vem byggde ditt hus? Varför ser husen likadana ut? Öppet kl. 13-16. Entré 20 kr/person.

28/11 Temautställning Arkivet

Ytterligare en chans att mellan 13 och 16 se och lyssna till information om utställningen. Se 7/11 ovan.

9/12 Traditionell Glöggafton

Vi ses som vanligt i Motstugan kl 19.00. Entréavgift 50 kr/person. Glögg, kaffe med dopp, lotterier, luciatåg samt ytterligare någon underhållande programpunkt.

13/12 Åkers Lucia

Luciatåg och kröning av Åkers Lucia 2015 kl 18.00 i Åkers kyrka. Åkers Lucia arrangeras nu för 3:e året i rad av Hembygdsföreningen med hjälp av Åker-Länna församling.

Styrelsen önskar alla medlemmar en fantastisk och skön sommar.

OBS! Vi reserverar oss för eventuella ändringar.